

EPAIMAHAIAREN AZKEN AKTA ONSITE LEHIAKETA MUGAK 2025 – DONOSTIA

Data: 2024ko abenduaren 13a

Lekua: Donostia

Epaimahaiburua: María Arana - Mugak/ Bienalaren bosgarren edizioko komisarioa

Epaimahaikideak:

- **Pablo García Astraín:** Etxebizitza, Lurzoru eta Arkitektura-ko zuzendaria
- **Iñigo García Villanueva:** Donostiako Udaleko zinegotzia
- **Tomás Valenciano:** EHAEOkoko Gipuzkoako Ordezkaritza Batzordeko kidea
- **Aitor Garcia:** Indart3Dko sortzaileetako bat
- **Samira Aït-Mehdi:** Arkitektoa, École d'architecture et de paysage de Bordeaux
- **María Arana:** Mugak/ Bienaleko komisarioa
- **Clara Hurtado:** Habic Clusterra

Sarrera

Mugak 2025 ONSITE Lehiaketak, Mugak/ Euskadiko Arkitektura Nazioarteko Bienalaren bosgarren edizio honetan, arkitektura iragankorraren bidez, "**Gazteluak airean, edo, nola eraiki gaur egungo utopia**" gaiari buruz hausnartzea lortzen duten proposamenak identifikatu eta saritzea izan du helburu. Proposamenek berrikuntza, jasangarritasuna, kalitate arkitektonikoa eta hiri-ingurunearekiko elkarriketa bezalako balioak integratu behar zituzten, utopia arkitektoniko garaikideei buruzko topaketa esanguratsuak eta herritarren eztabaidak ahalbidetuko zituzten espazioak eskainiz.

Epaimahaiak 2024ko abenduaren 13an Donostian egindako azken saioan, lehiaketaren oinarrietan ezarritako irizpideen arabera ebaluatu ziren proposamenak. Horien artean, hauek daude: kalitate arkitektonikoa eta espaziala, ingurunearekiko harremana, gaiarekiko lotura, berrikuntza-maila, eraikuntza-koherentzia, bideragarritasun teknikoa eta ekonomikoa, eta ingurumen-inpaktua.

Epaimahaiak aurkeztutako proposamenen maila altua saritu du, parte hartu duten taldeen talentu eta konpromisoaren isla. Azterketa zehatza egin eta eztabaidatu ondoren, **lehen sari bat, bigarren sari bat** eta **acesit bat** ematea erabaki da. Hauek dira sariak.

FIRST PRIZE

Proiektua: LEVEDAD Y DENUNCIA. EL BORDADO COMO UTOPIA EN FEMENINO

Saria: 10.000 € + BEZA

Balorazioa

Epaimahaiak "**Levedad y Denuncia**" proiektuari eman dio lehen saria, estetika, materialtasuna eta kultura-eragina uzartzeko duen gaitasun bikainagatik, eta "**Gazteluak airean, edo, nola eraiki gaur egungo utopia**" Bienalaren leloa arkitektura-proposamen guttiz esanguratsu eta gogoetsu bihurtzea lortu du. Proposamen honen bereizgarria brodatzea berreskuratzea da, historian zehar emakumeen zainketari eta artisau-ekoizpenari lotutako tradizioa, eta tresna arkitektoniko eta politikoaren kategoriara igotzea. Bere planteamenduak ez du pentsamendu utopikoan emakumezko egileen absentzia historikoari buruzko gogoeta bakarrik egiten, baizik eta haien presentzia aldarrikatzen du, hiri-eremuan berdintasunaren, justiziaren eta sormenaren aldeko borroka sinbolizatzen dituen egitura bat irudikatuz.

Gaiarekiko lotura

Proiektuak ikuspegi feminista batetik azpimarratzen du utopia, ikusaraziz nola emakumeekin lotutako praktika tradizionalak, brodatzea adibidez, etorkizun alternatiboak irudikatu eta eraikitze bitarteko izan daitezkeen. Alde horretatik, Tomás Moro edo Lewis Mumford bezalako egileekin konektatzen da, zeinek utopia ez zuten ideal soil gisa ulertu, errealitatea eraldatzeko bitarteko gisa baizik. Hemen, brodatuak "airean dagoen gaztelu" ukigarri gisa jotzen du, tradizioaren eta berrikuntzaren, iraganaren eta etorkizunaren arteko mugak gainditzen dituena.

Lekuarekiko harremana

Alderdi Ederreko zabalgunean dago, Donostiako udaletxearen aurrean, eta ingurunearekin harmonian integratzen da proiektua. Bere egiturak Kontxako badiarantzko bisualak mantentzen ditu, funtsezko alderdia bertako aberastasun eszenografikoa errespetatzeko. Gainera, jolaserako eta elkartzeko guneetatik hurbil egoteak ñabardura sozial nabarmena dakar, gune horietan zaintzaileak ibiltzen baitira, batez ere emakumeak. Horrek indartu egiten du utopia garaikideen funtsezko dimentsio gisa "zainketei" buruz egiten duen kontakizuna.

Berrikuntza eta materialtasuna

Proposamenak 3D inprimatzeko teknologia baliatzen du, jasangarritasunarekin eta Bienalaren helburuekin bat datorren ikuspegia. Proiektuaren materialtasunak, PLA (material biodegradagarria) eta beste berrikuntza batzuen erabileran oinarrituak, exekuzio eraginkorra ez ezik, osagaiak desegiteko eta berrerabiltzeko aukera ere ematen du. Ildo horretan, ekonomia

zirkularra aztertzen du proposamenak, fabrikatutako piezei bigarren bizitza bat eskaintzen baitie, dekorazio-objektu edo objektu funtzional bihur baitaitezke, eta haien inpaktua Bienaletik harago hedatzen baita.

Epaimahaiak 3D inpresioarekin arkitekturan esperimentatzeko aukera ere positibotzat jo du, bere rol estetiko zein funtzionala aldarrikatuz. Alderdi horrek elkarrizketa bat eskatzen du zenbait mugimendu arkitektonikorekin, hala nola "Archigram"-arekin edo 60ko eta 70eko hamarkadetako esperimentu utopikoekin, non teknologia bizimodu eta bizikidetzaren berriarako katalizatzaile gisa ikusten baitzen.

Kalitate estetiko eta espaziala

Proposamenak fintasan eta sofistikazio formalak ditu, eta egitura iragankorreki maiz egotzen zaizkien balioekin kontraste handia egiten du. "Preziosismo" horrek, eztabaidan zehar adierazi bezala, estetika tresna politiko bihurtzen du, kontenplaziorako, elkarrizketarako eta hausnarketarako espazio bat planteatuz. Proiektuak arintasun bisuala eta aterpe sententzua konbinatzen ditu, eta jarduera kolektiboetarako leku bihurtzen da, hala nola tallerretarako eta hitzaldietarako, baina baita publikoaren gozamenerako ere.

Bideragarritasun konstruktibo eta ekonomikoa

Nahiz eta erronka teknikoak identifikatu diren, batez ere proposamenaren egitura-egonkortasunarekin zerikusia dutenak, epaimahaiak uste du garapen teknikoan eta eraikitzean konpon daitezkeela. Proposamena bat dator esleitutako aurrekontuarekin, eta Indart3D babeslearen laguntza teknikoa du; horrek bideragarritasuna indartzen du. Halaber, desmuntagarria eta berrerabilgarria da, eta koherentzia ekonomikoaren eta jasagarritasunaren erakusgarri da.

Jasangarritasuna

Proposamenak bizi-zikloaren ikuspegitik heltzen dio ingurumen-inpaktuari, eta berrerabiltze- eta birziklatze-printzipioak integratzen ditu. Bere diseinu arinak erabilitako baliabideak minimizatzen ditu, bere desmuntagarritasunak instalakuntza lekuan inpaktu txikia bermatzen duen bitartean. Gainera, hondakin potentzialak tokiko merkataritzarako produktu apaingarri bihurtzen dituzenez, proiektuak Bienalaren denbora eta geografia-mugak gainditzen ditu.

Ondorioa

"*Levedad y Denuncia*" Mugak/ Bienalaren helburuak betetzen dituen proiektua da, bai kontzeptuari bai teknikari dagokionez. Historiaren, teknologiaren eta gizartearen arteko elkarrizketa sortzeko duen gaitasunak obra enblematiko bihurtzen du, eta, "airean dagoen gaztelua" eraikitzeaz gain, arkitektura gizartea eraldatzeko motorra izan daitekeela erakusten du.

BIGARREN SARIA

Proiektua: ZARCILLO

Saria: 1.000 € + BEZa

Balorazioa

Bigarren saria proposamen honentzat izan da, hurbilketa modular eta jasangarriagatik. Funtzio bikoitza duten 3Dko pieza inprimatuak erabiltzea (adreilu estrukturala eta loreontzi berrerabilgarria) bat dator deialdiaren iraunkortasun eta ekonomia zirkularreko helburuekin. Gainera, nabarmentzekoa da desmuntatzeko eta beste testuinguru batzuetan berrerabiltzeko gaitasuna duela.

Hala ere, epaimahaiak adierazi du proposamenak berrikuntza formalik ez duela, eta 3D inprimaketaren esparruan dagoeneko ohikoak diren estetikekin bat egiten duela. Kontzeptuari dagokionez sendoa izan arren, faltan sumatzen da haren narratiba utopikoa indartuko duen esplorazio sortzaile handiagoa.

ACCESITA

Proiektua: LA UTOPIA YA EXISTE

Saria: Aitorpen sinbolikoa

Balorazioa

Proposamen honi bere ausardia formalagatik eta lurraldearen eta ondarearen irakurketa berritzaileagatik eman diote accesita. "Gazteluak airean" eta antzeko elementu historikoak etorkizunerako ikuspegi utopiko bihurtzeko ideiak oihartzun handia du Bienalaren leloan.

Epaimahaiak bereziki nabarmendu du bere ahalmen estetiko eta lurraldearen eraldaketaren inguruan eztabaidak sortzeko duen gaitasuna. Hala ere, proposamenak egiturazko eta eraikuntzako mugak ditu, eta horrek zaildu egiten du egungo baldintzetan gauzatzea. Azterketa berezi batera baztertzen du, baina ez berehalako bideragarritasun teknikora.

Ondorioa

Epaimahaiak edizio honetan aurkeztutako proposamenen ezaugarri izan diren ikuspegi aniztasuna eta aberastasun kontzeptuala nabarmendu nahi ditu. Donostian utopiari buruzko hausnarketa egin da, memoria, berrikuntza eta parte-hartze soziala uztartuz. Aukeratutako lanek, oro har, utopia arkitektoniko garaikideei buruzko hausnarketa esperientzia estetiko eta espazial berritzaileetara itzultzea lortzen dute.

Lehen saria, “Levedad y Denuncia” proposamenarekin, narritiba historiko eta sozial bat laburbiltzeko duen gaitasunagatik nabarmentzen da, topaketarako eta hausnarketa kolektiborako gune gisa eraikitzen den proiektu batean. **Bigarren sarjak, “Zarcillo”**, ikuspegi modular eta iraunkorra proposatzen du, **acesita, “La utopía ya existe”**, arkitekturaren etorkizunari buruzko galderak planteatzen dituen esperimentu formal eta kontzeptual ausarta den bitartean.

Epaimahaiak eskerrak eman dizkie parte-hartzaile guztiei egindako ahaleginagatik eta sormenagatik, eta arkitektura hiriko esperientzia eraldatzeko eta aberasteko tresna indartsua izan daitekeela ospatu du.

Aktaren jaulkipen data: 2024ko abenduaren 13a